

PRIŠLEKI Z VZHODA

Grobovi iz Mirna in prihod
Vzhodnih Gotov v naše kraje

PRIŠLEKI Z VZHODA

Grobovi iz Mirna in prihod Vzhodnih Gotov v naše kraje

Goriški muzej Kromberk – Nova Gorica

Izdal: Goriški muzej, zanj Matjaž Breclj

Avtorici kataloga: Ana Kruh (Goriški muzej), Vesna Tratnik (CPA, ZVKDS)

Avtorica razstave: Ana Kruh s sodelovanjem Vesne Tratnik

Strokovni sodelavci: Špela Karo (CPA, ZVKDS), Tina Milavec (FF UL), Sabina Kramar (ZAG),
Katja Kavkler (RC, ZVKDS), Petra Leben Seljak

Konserviranje in restavriranje predmetov: Jana Šubic Prislan (Goriški muzej)

Risbe: Ivan Rob

Fotografije: Katarina Brešan, Tomaž Fabec, Manca Vinazza, Peter Šuc, Anton Podbršček

Lektoriranje: Ana Kržišnik

Oblikovanje kataloga: Sergej Pukšič, Nika Čremošnik

Oblikovanje razstave: Boštjan Hvala

Tisk kataloga: Copigraf Faganelj d. o. o., Nova Gorica

Naklada: 500 izvodov

Finančna podpora: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Mestna Občina Nova Gorica

Nova Gorica, december 2013

Goriški muzej

MESTNA OBČINA
NOVA GORICA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

SEBINA

Predgovor

Grobišče na Japnišču v Mirnu

Lukristani

0 Goti – germansko ljudstvo z vzhoda

3 Uporabljena literatura

4 Katalog predmetov (*s sodelovanjem Špele Karo*)

PREDGOVOR

Novembra 2011 se je razširila novica o izjemnem arheološkem odkritju v Mirnu. V zaselku Japnišče so arheologi odkrili grobove, ki so jih pripisali Vzhodnim Gotom in jih datirali v čas med koncem 5. in sredino 6. stoletja.

Najdišča, kjer so se ohranile sledi naselitve tega ljudstva in ki dokumentirajo zgodovinsko obdobje obstoja vzhodnogotske države, so v Sloveniji redka. Najdba je pomembna tako za slovensko kot tujo stroko. Srečna okoliščina je, da so se grobovi v Mirnu zelo dobro ohranili in omogočajo vrsto analiz, ki bodo dodatno pripomogle k boljšemu razumevanju najdišča. Seveda ne gre spregledati tudi pomena, ki ga ima to odkritje za lokalno javnost. Grobovi, odkriti na Japnišču, razkrivajo del preteklosti, ki je bila doslej slabo poznana. Naključne najdbe in manjše arheološke raziskave so dolga leta omogočale poznavanje le odlomka dolge zgodbe. Naj bodo torej izjemne najdbe z izkopavanj na Japnišču tudi spodbuda, da se ohranjanju in vrednotenju bogate arheološke dediščine nameni vso pozornost in skrb, ki si ju ta zasluži.

Arheološka izkopavanja na Japnišču so pod vodstvom Vesne Tratnik in Tomaža Fabca (Center za preventivno arheologijo ZVKDS) potekala v jeseni 2011. Izkopavanja so stekla zaradi predvidene novogradnje na parceli, kjer so bile že leta 2009 dokumentirane arheološke ostaline. Leta 2013 so bile dodatno opravljene še manjše raziskave ob gradnji dostopne poti na to parcelo (Avgusta d. o. o.), med katerimi je bil odkrit en otroški grob. Dosedanja izkopavanja so zajela le z gradbenimi posegi ogrožen del najdišča, tako da lahko v prihodnosti pričakujemo nove najdbe na tem prostoru.

Takoj po zaključku izkopavanj so bile najdbe predane v obdelavo v Konservatorsko-restavratorske delavnice Goriškega muzeja. Na posameznih predmetih so bile dodatno opravljene analize za določanje vrste materiala, ki jih je izvedel Restavratorski center ZVKDS. Antropološko analizo skeletov je opravila dr. Petra Leben Seljak.

Katalog smo pripravili kot spremljajočo publikacijo k razstavi Prišleki z Vzhoda, ki bo v okviru zbirke Goriškega muzeja na gradu Kromberk na ogled od decembra 2013 do oktobra 2014. Z razstavo, ki je plod sodelovanja med Goriškim muzejem in Centrom za preventivno arheologijo ZVKDS, javnosti predstavljamo preliminarne izsledke raziskav tega zasluge izjemnega najdišča in hkrati razkrivamo zanimiv delček preteklosti domače pokrajine.

PROBIŠČE NA JAPNIŠČU V MIRNU

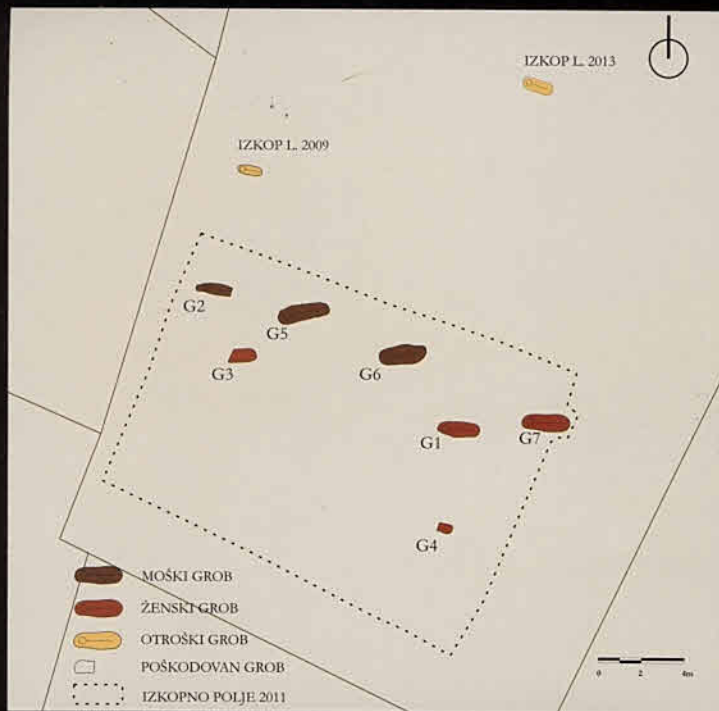
aselek Japnišče leži na ravnici zahodno od griča z Mi-
nskimi gradom, na levem bregu reke Vipave. O najdbah
grobov v tem kraju je že leta 1899 poročal zgodovinar Si-
mon Rutar. Domačini pomnijo, da so v preteklosti na tem
prostoru pri zemeljskih delih večkrat odkopali človeške
skelete, ki pa so jih pripisovali »francoskim vojakom«. Med
arheološkimi izkopavanji v letu 2011 in manjšimi raziska-

vami v letih 2009 in 2013 je bilo tako na Japnišču odkritih
devet skeletnih grobov.

Večina grobov je bila dobro ohranjenih, dva grobova pa
sta bila predhodno poškodovana ob kmetijski obdelavi
parcele. Vsi umrli so bili v grob položeni tako, da je
glava pokojnika ležala na zahodu s pogledom na vzhod.

ga najdišča (vir: TTN 5, © Geodetska uprava RS).

Lega grobov, odkritih na Japnišču (avtor: M. Vinazza).

Antropološka analiza je pokazala, da so bile pokopane štiri odrasle ženske, dva otroka in trije odrasli moški. V petih grobovih so se ohranili tudi predmeti, ki so sodili k noši ali pa so bili v grob pridani v skladu s pogrebnimi običaji. Od noše so se ohranili le kovinski deli, vendar si s pomočjo raziskav na podobnih najdiščih znamo predstavljati, kako je noša izgledala. Izjemoma so se na posameznih predmetih ohranili ostanki tekstilnih vlaken. Na podlagi njihove analize smo lahko določili vrsto tkanine, iz katere je bilo oblačilo izdelano.

V grobu št. 1 je bila pokopana ženska, ki je umrla pri tridesetih letih. Bila je drobne, gracilne postave, visoka 1,50 m.

Ohranjeni deli noše v grobu št. 1 (foto: M. Vinazza).

Njena lobanja je bila namenoma preoblikovana. Ženska je bila pokopana v obleki, prevezani s pasom, na katerem je bila svinčena spona. Na pasu sta bila tudi srebrni žebliček in obroček, ki je verjetno služil kot obesek. Čez obleko je najbrž nosila plašč, ki sta ga na ramenih spenjali dve enaki okrasni zaponki (fibuli). Zaponki predstavljata dragocen kos nakita; izdelani sta bili iz srebra in pozlačeni ter okraše-

Grob št. 7 (foto: M. Vinazza).

Izkopavanje groba št. 1 (foto: V. Tratnik).

sta bili, glede na lego v grobu, verjetno del okrasa obleke. Morda sta nanizani na vrstico služili kot amulet. Ob stopalih je bil odkrit majhen srebrn okov, ki je bil verjetno pritrjen na obuvalo. V tem grobu je bil odkrit le en tak okov, torej okras le enega obuvala – zanimivo pa je, da je bil enak predmet odkrit tudi v grobu št. 2. Ob desni roki ženske je ležala koščena utež vretena za prejo.

Druga ženska, ki je bila pokopana na Japnišču v grobu št. 7, je umrla pri dvaindvajsetih letih. Tudi ta je imela ume-
tno preoblikovano lobanjo in je bila drobne postave, v viši

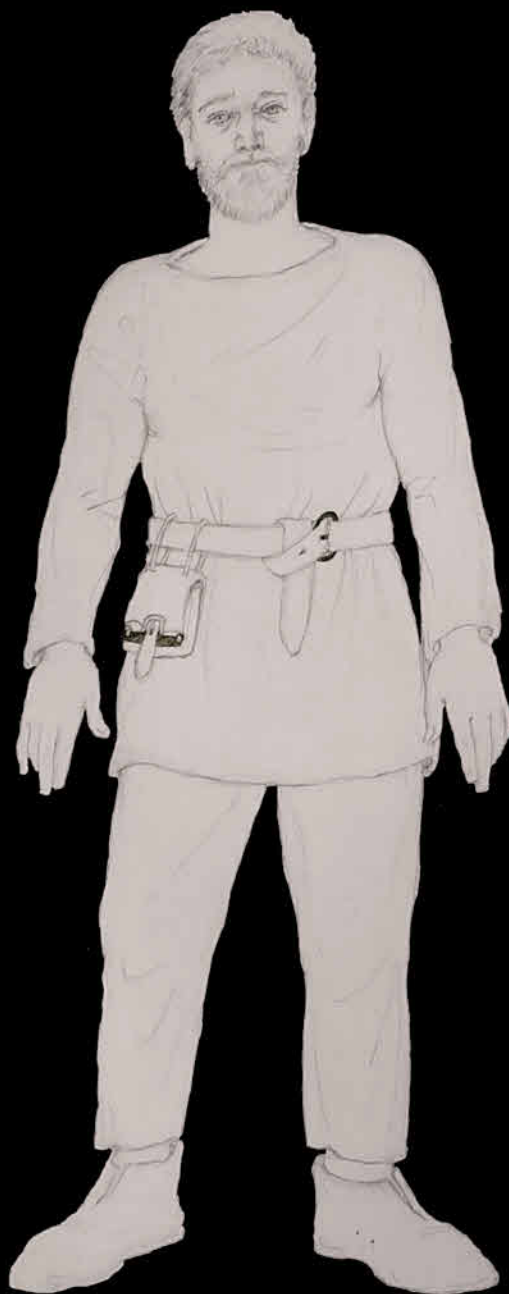
Rekonstrukcija noše ženske iz groba št. 1 (risal: I. Rob).

no je merila 1,55 cm. Ženski je družila podobna noša, le so bili deli oblačila oz. nakita te pokojnice izdelani iz dragocene kovine. Par železnih zaponk je najbrž služil spenjanje plašča, obleka je bila prevezana s pasom z železno spono. Tudi v tem grobu je bilo odkritih več jagod, ki so bile izdelane iz jantarja, druge iz raznobarnega stekla. Najdena je bila tudi glinena utež vretena za prejo. Ob pogrebu pokojnice v tem grobu je ležal majhen kozarec iz tankega stekla. Njegove vsebine ne poznamo.

V grobu št. 2 je bil pokopan moški, star petindvajset let. Okoli 1,63 m visok mladenič je bil odet v oblačila, od katerih so se ohranili le ostanki pasu. Ta se je spenjal s srebrno spono, nanj je bil pritrjen tudi žebeljček iz enake kovine. Za pasom, na križu, je visela torbica, v kateri je bilo shranjenih več predmetov, ki so se uporabljali pri vsakdanjih opravilih. Torbica se ni ohranila, saj je bila verjetno iz usnje ali tkanine, ostala je le majhna sponka iz pozlačenega bronu na z okovom ovalne oblike, v katerega je bilo vstavljeno prozorno stekelce. Glede na lego predmetov v grobu so bili v torbici verjetno shranjeni bronasta pinceta, železen naskladni kresilni kamen ter železen predmet, ki je slabo razpoznaven, verjetno gre za šilo podobno orodje. Bronaste pincete so služile kot toaletni pribor, uporabljali pa so jih tudi medicinske namene, npr. za čiščenje ran. Kresilni kamen je bil nujen pripomoček za netenje ognja. Nož in šilo sodita v orodju. Ob stopalih pokojnika je bil odkrit majhen srebreni okov, ki je sodil k obuvalu.

Podobno opravo je imel tudi moški v grobu št. 6. Antropološka analiza je pokazala, da je bil star med petdeset in šestdeset let. Oblačila je imel speta s pasom, na njem je bila železna, z vrezi okrašena spona. Za pasom je visela torbica, od katere se je ohranil železen okov s sponko. Okov je bil pritrjen na spodnji del torbice, tako da je sponka služila za zapenjanje torbice. Taki okovi so se glede na značilno obliko lahko uporabljali tudi kot kresilo. V našem primeru pa je bilo železno kresilo najdeno posebej, verjetno shranjeno v torbici. Na istem mestu so ležali še kresilni kamen, železen nož, šilo ter neprepoznavna železna predmeta. V grobu je bila ob pasu umrlega odkrita še ena železna sponka. Morda je služila za spenjanje dodatnega, tanjšega pasu. Funkcija tega drugega pasu ni povsem jasna. Podobne najdbe poznamo tudi z grobišča v Frascaru v severni Italiji, kjer so domnevali, da je drugi pas služil za obešanje orožja. Umrlemu je bil v grob, k nogam, priložen tudi glinen lonček, ki je verjetno vseboval pridelek v hrani ali pijači.

Tudi v grobu št. 5 je bil pokopan starejši moški; umrl je v starosti med petdesetim in petinšestdesetim letom. Od drugih dveh se je ločeval po nekoliko robustnejši telesni konstituciji, visok je bil približno 1,68 m. Na srebrni pasni sponi iz tega groba so se ohranili ostanki tkanine, platna. Železen nož in kresilni kamen sta bila najdena ob boku, zato predvidevamo, da sta bila shranjena v torbici na pasu. Ob levi nogi pokojnika je ležal srebrn, ovalno oblikovan okov, morda del druge torbice. Ob nogah je bila

Rekonstrukcija noše moškega iz groba št. 6 (risal: I. Rob).

odkrita tudi odlomljena bronasta pinceta. Običajno so pincete sodile k vsebini torbice, v tem primeru pa se zdi, da je bil predmet v grob pridan simbolno. Poznani so namreč primeri, ki kažejo, da so pincete lahko služile tudi kot amuleti.

Glede na to, da so bili pokopani na Japnišču oblečeni v podobno nošo, predvidevamo, da gre za med seboj tesneje povezano skupino ljudi. Lahko le ugibamo, ali so jih družile tudi sorodstvene vezi.

Plašč, spet z dvema zaponkama na spodnjo obleko, zvezano s pasom, je bila značilna oprava žensk iz vzhodnogermanskih plemen v 5. in 6. stoletju. Pozlačeni zaponki iz groba št. 1 sta bili izdelani po »germanskem okusu«. Podobne najdbe srečamo na zelo širokem območju od zahodne Evrope do obal Črnega morja, najboljše primerjave pa najdemo na najdiščih v severni Italiji. Tudi železni zaponki, kakršni sta bili odkriti v grobu št. 7, se pogosto najdejo v grobovih, ki jih pripisujejo Germanom. Obe vrsti zaponk okvirno umeščamo v čas od druge polovice 5. do sredine 6. stoletja.

Tudi noša moških, pokopanih na Japnišču, je bila značilna za germanska plemena. K taki noši je sodil pas, na katerem je visela torbica, ki je vsebovala različne uporabne predmete. Samo na podlagi noše pa ni mogoče natančneje določiti porekla ali statusa pokojnikov.

Možni način prevezovanja glave na primeru deformirane lobanje iz groba št. (foto: P. Šuc; risal: I. Rob).

Dodaten namig za tuje poreklo žensk z Japnišča je tudi umetna deformacija lobanje. Ta je bila posledica prevezovanja glave v zgodnjem otroštvu, ko so bile lobanjske kosti še mehke. Krožna preveza prek čela je povzročila podaljšanje zgornjega dela lobanje, kar je bila izstopajoča telesna posebnost posameznika in je hkrati označevala njegovo poreklo. Ta običaj so poznali v vzhodni in srednji Evropi predvsem v času od 5. in do sredine 6. stoletja. Razširjen je bil med Huni, Alani in vzhodnogermanskimi plemenimi. Do sedaj opravljene analize so pokazale, da lahko grobovi na Japnišču umestimo v čas med koncem 5. in sredino 6. stoletja. Glede na nekatere značilnosti odkritih najdb in upoštevanjem zgodovinskega konteksta, lahko domnevamo, da so bili na Japnišču pokopani pripadniki skupnosti Vzhodnih Gotov, ki so se v tem času priselili z vzhoda.

LUKRISTANI

Prek Vipavske doline je v rimski dobi vodila pomembna državna cesta, ki je povezovala Italijo z vzhodnimi provincami. Iz vipavske smeri je cesta domnevno peljala mimo današnjega pokopališča v Mirnu in naprej v smeri

Sovodenj v Italiji, reko Sočo pa je prečkala pri današnjih Majnicah (antični *Pons Sonti*). Številni arheološki ostanki kažejo, da je bil Miren v rimskem času intenzivno naseljen.

Pogled na širše območje Mirna. Označena je lega grobišča in domnevni potek rimske ceste (foto: A. Podbršček).

Cesta je ostala pomembna tudi po propadu rimskega cesarstva. Po njej naj bi se v poznem poletju leta 489 pomikala množica vzhodnogotskega ljudstva pod vodstvom kralja Teoderika. V znameniti bitki pri Soči so si izbojevali vstop v Italijo. Izid bitke naj bi se odločil pri glavnem mostu čez Sočo, torej le nekaj kilometrov zahodno od Japnišča. Čeprav je bilo potrebnih še nekaj let krvavih bojov, da je Teoderik zavladal Italiji, je omenjena bitka pomenila začetek vzhodnogotske države.

Glede na poznana zgodovinska dejstva in podatke, ki smo jih pridobili na podlagi analize grobišča, morda lahko v pokopanih na Japnišču prepoznamo prišleke, ki so v te kraje pripotovali z vzhoda in se verjetno kmalu po znanem dogodku v letu 489 ustalili na območju Mirna.

Zastavlja se vprašanje, kje so živeli ljudje, ki so bili pokopani na Japnišču, kje so imeli postavljena bivališča. Do sedaj je bilo ugotovljeno, da je nekje v bližini grobišča stal zidan objekt, ki pa je sodeč po redkih najdbah precej starejši od odkritih grobov. Arhitekturni ostanki objekta se niso ohranili, odkriti so bili le kosi opečnate kritine, malta in kamenje. Morda so si prišleki uredili svoja bivališča prav v ruševinah starejše stavbe.

V bližini najdišča se dviga grič z Mirenskim gradom. Na njem zaenkrat ne poznamo najdb iz 5. oz. 6. stoletja. Poznamo pa značilnosti sistema obrambe v pozni antiki, ki je predvideval razmestitev vojaških posadk na posameznih strateško po-

Pogled na Mirenski grad z Japnišča (foto: A. Podbršček).

membnih mestih. Tako lahko domnevamo, da je bila lokacija na griču primerna za postojanko, od koder bi bilo mogoče izvajati nadzor nad teritorijem in pomembno cestno povezavo.

Prav je, da omenimo tudi odlok Teoderika Velikega, iz obdobja med leti 507 do 511. Odlok je bil naslovljen na Lukristane, ljudi, ki naj bi živeli na levem bregu Soče. Uredba odraža kraljevo skrb za nemoteno delovanje cestnega prometa in poštne službe. Z namenom, da se zagotovi učinkovito izvajanje poštne službe, povezano z vzdrževanjem tovarne živine, kralj v uredbi odreja, da naj Lukristani ponovno dobijo v uporabo zemljišča, potrebna za pašo konj, ki so si jih pred tem prisvojili zakupniki poštних postaj. Domneva se, da so bili Lukristani, ki se v tem viru ediniokrat omenjajo, gotška skupnost, ki naj bi živela v spodnji Vipavski dolini. Se torej tu skriva odgovor na vprašanje, kdo so bili pokopani na Japnišču?

GOTI – GERMANSKO LJUDSTVO Z VZHODA

Goti so v 1. stoletju poseljevali območje današnje severne Poljske. Prisotnost Gotov na tem prostoru povezujemo z arheološko kulturo Wielbark. Če opazujemo spremembe razprostranjenosti te kulture, lahko sklepamo na postopno selitev Gotov proti jugovzhodu v 2. in 3. stoletju. Do druge polovice 3. stoletja naj bi se tako razširili vse do severne obale Črnega morja; poselili so obsežno ozemlje od Ukrajine, Moldavije do Romunije. Tu se je izoblikovala nova kulturna entiteta, ki je v arheološki literaturi označena pod imenom kultura Černjahov-Sintana de Mures.

Gote, ki so živeli med rekami Donava, Dnjeper, Dnjester in Don, delimo na dve veliki skupini. Vzhodno od reke Dnjester so živeli Vzhodni Goti, ki jih imenujemo tudi Grevtungi ali Ostrogoti, zahodno pa Zahodni Goti oz. Tervingi ali Vizigoti.

Goti so kmalu vstopili v obzorje rimske države. V drugi polovici 3. stoletja so pogosto vdirali na prostor imperija. Zaustavil jih je šele cesar Klavdij II., imenovan tudi Klavdij Gotski, v bitki pri Nišu leta 268.

V drugi polovici 4. stoletja so iz evrazijske stepe na ozemlje severno od Črnega morja vdrla Huni. V sedemdesetih letih istega stoletja so si podjarmili vzhodnogotsko kraljestvo, Zahodni Goti pa so pred njimi bežali na območje rimskega cesarstva. Naval Hunov je tako sprožil preseljevanje ljudstev. Rimska država je z več germanskimi skupinami, tudi z Goti, sklenila pogodbo o zavezništvu, postali so fe-

derati v službi rimske vojske, v zameno pa so dobili dajatve in prostor za naselitev. Zanesljivost teh vojakov-federatov in njihova zvestoba rimskim cesarjem je bila zelo vprašljiva, čeprav se je njihova vojaška pomoč velikokrat izkazala kot ključna, zlasti v državljanskih vojnah. Zahodnogotska plemenska zveza je izkoriščala politično šibkost zahodnega dela rimske države ter se večkrat podajala na roparske pohode. Pod vodstvom Alariha je v letih 401 in 408 vdrla v severno Italijo, leta 410 pa celo oplenila samo mesto Rim. Po neuspešnem poskusu prodora do severne Afrike so se Zahodni Goti odselili v Francijo in tam sodelovali v rimskih vojaških akcijah proti drugim ljudstvom. Leta 418 so se ustalili na območju današnje jugozahodne Francije in osnovali kraljestvo s sedežem v Tolosi (današnji Toulouse). Leta 507 so to kraljestvo uničili Franki, težišče zahodnogotske poselitve se je premaknilo na Iberski polotok.

Vzhodni Goti, ki se niso izselili na območje rimskega cesarstva, so v prvi polovici 5. stoletja živeli pod hunsko nadvlado. Oblast Hunov je tedaj povezovala različna germanska ljudstva, ki so živela severno od Donave. Ko je kmalu po smrti kralja Atila leta 453 prišlo do razpada hunske veledržave, so se številna podjarmljena ljudstva osvobodila in poiskala nova naselitvena območja v srednjepodonavskem prostoru. Večja skupina Vzhodnih Gotov pod kraljevskimi brati Valamirjem, Tiudimirjem

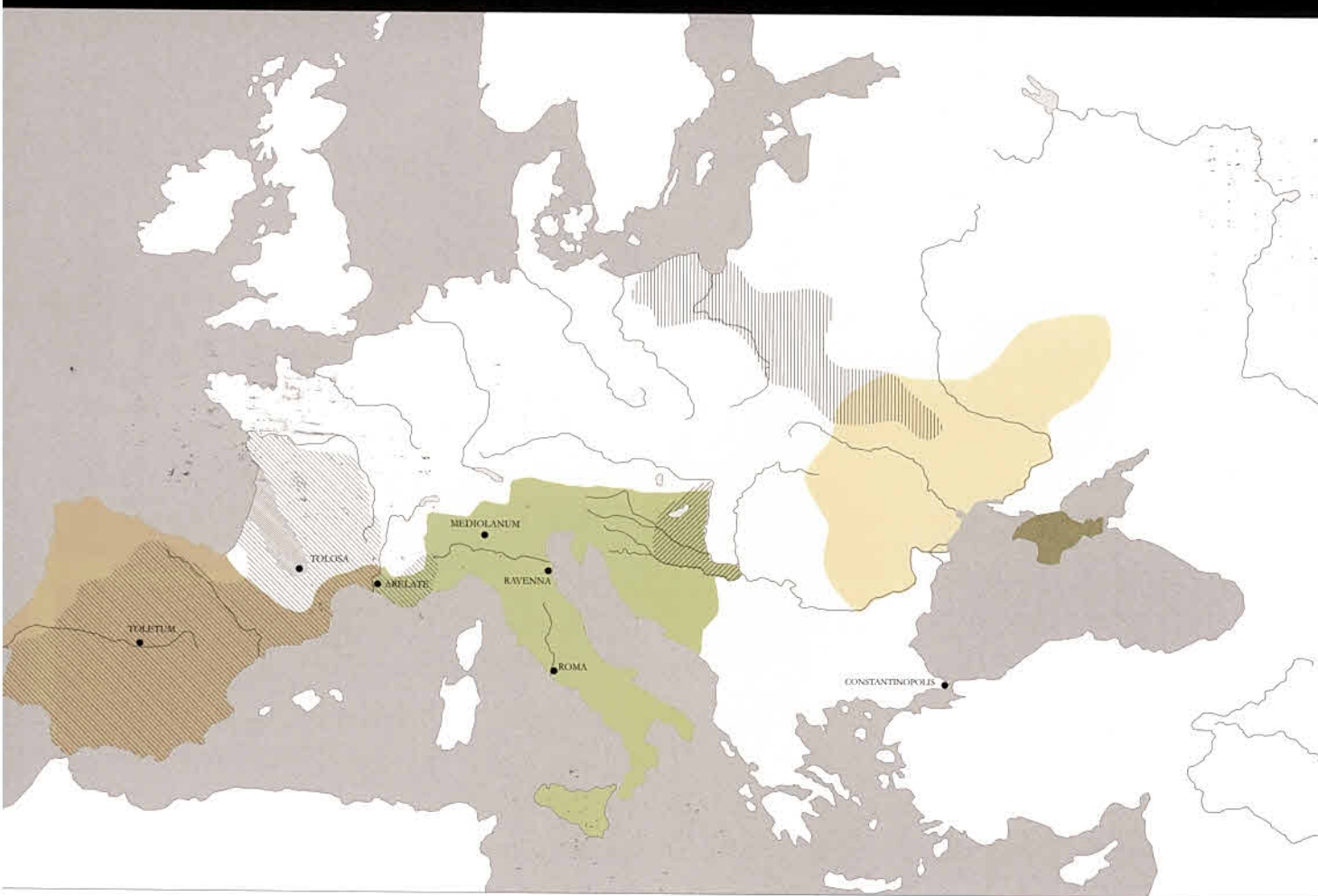
in Vidimirjem se je leta 455 s pomočjo vzhodnorimskega cesarja naselila v Panoniji. Ozemlje, ki so ga zasedli, je obsegalo območje današnje zahodne Madžarske (zahodno od Donave) ter hrvaško Slavonijo in Srem.

Skoraj dvajsetletno obdobje vzhodnogotske prisotnosti v panonskem prostoru zaznamujejo številni spori in spopadi s sosednjimi germanskimi ljudstvi. Leta 473 so se panonski Vzhodni Goti ponovno odločili za premik. Del jih je pod vodstvom Vidimirja krenil v Italijo ter se nato pridružil sorodnim Zahodnim Gotom v Franciji, drugi del z mladim kraljem Teoderikom na čelu pa na območje južnega Balkana. Petnajst let so nato Goti na balkanskem prostoru preživeli kot federati vzhodnorimskih cesarjev in si poskušali najti prostor, kjer bi se ustalili.

Leta 476 je germanski vojaški poveljnik Odoaker odstavil zadnjega zahodnorimskega cesarja Romula Avgusta in zavladal v Italiji kot kralj. Vzhodnorimski cesar Zenon je leta 488 napotil gotskega kralja Teoderika v Italijo z nalogom, da odstrani Odoakra in zanj znova osvoji zahodni del cesarstva. Vzhodni Goti so tako v jeseni leta 488 krenili z območja današnje severne Bolgarije in se po glavnih cestnih povezavah pomikali proti Italiji. Po nekaterih oce-

nah naj bi se na pot podalo od 10.000 do 20.000 bojevnikov, ki naj bi skupaj z družinami predstavljali množico od 40.000 do 100.000 ljudi. V poznem poletju 489 so bili Vzhodni Goti že v Vipavski dolini, kjer jim je Odoaker skušal pred preходом čez reko Sočo preprečiti vstop v Italijo. V bitki pri glavnem mostu čez Sočo je Teoderik porazil Odoakrove čete, ki so se pognale v beg. Po več kot tri leta trajajočih bojih z Odoakrom je leta 493 Teoderik zavladal Italiji. V naslednjih letih so Vzhodni Goti izoblikovali veliko državo, ki je obsegala Italijo in zahodnobalkanski prostor, vanjo je sodilo tudi današnje slovensko ozemlje.

Vzhodnogotska država pa ni za dolgo preživela kralja Teoderika. Leta 535 je kot posledica težnje vzhodnorimskega cesarja Justinijana, da obnovi prvoten obseg zahodnega Rimskega cesarstva, izbruhnila bizantinsko-gotska vojna. Pomembni del vojaških operacij je potekal v Italiji in Dalmaciji. Po skoraj dvajsetih letih za Italijo izčrpavajočih spopadov je bilo leta 553 vzhodnogotsko kraljestvo dokončno uničeno. Vendar je bila bizantinska oblast v Italiji kratkotrajna; že leta 568 se je preko današnjega slovenskega ozemlja v Italijo priselilo drugo germansko ljudstvo, Langobardi. Ti so ustanovili langobardsko kraljestvo, ki je zaznamovalo naslednjih dvesto let zgodovine Italije do prihoda Karla Velikega.

- Vizigotsko naselitveno območje (l. 418)
- Vzhodnogotsko naselitveno območje v Panoniji
- Kultura Wielbark (1. - začetek 3. stoletja)
- Vizigotsko kraljestvo s sedežem v Tolosi (okoli l. 500)
- Italsko vzhodnogotsko kraljestvo (okoli l. 526)
- Kultura Černjahov-Sintana de Mures (4. stoletje)
- Vizigotsko kraljestvo s sedežem v Toledu (okoli l. 700)
- Goti na Krimu

oselitvena območja Gotov od 1. do 8. stoletja (prirejeno po: Arslan et al. 1994).

UPORABLJENA LITERATURA

- Arslan, E. A., Bierbrauer, V. in O. von Hessen (ur.) 1994, *I Goti*, katalog razstave, Milano.
- Bierbrauer, V. 1975, *Die ostgotischen Grab- und Schatzfunde in Italien*. – Biblioteca degli »Studi Medievali« 7, Spoleto.
- Bratož, R. 2001, Soča in prehodi čez reko v antiki. – *Goriški letnik* 27, 27–50.
- Buora, M., Villa, L. (ur.) 2006, *Goti nell'arco alpino orientale*. – Archeologia di frontiera 5, Società Friulana di Archeologia, Trieste.
- Buora, M., Villa, L. (ur.) 2008, *Goti dall'oriente alle Alpi*. – Archeologia di frontiera 7. Società Friulana di Archeologia, Trieste.
- Fabec, T. 2010, 125. Miren. – *Varstvo spomenikov* 46 – poročila, 220–221.
- Gračanin, H. 2006, Goti i južna Panonija. – *Scrinia slavonica* 6, 83–126.
- Hakenbeck, S. 2009, »Hunnish« modified skulls: physical appearance, identity and the transformative nature of migrations. – V: D. Sayer, H. Williams (ur.), *Mortuary Practices and Social Identities in the Middle Ages*. Essays in Burial Archaeology in Honour of Heinrich Härke, Exeter, 64–80.
- Leben Seljak, P. 2011, Antropološka analiza skeletov: Miren – Japnišče 2011. Neobjavljeno, hrani arhiv CPA ZVKDS.
- Lotter, F., Bratož, R. in H. Castritius 2005, *Premiki ljudstev na območju Vzhodnih Alp in Srednjega Podonavja med antiko srednjim vekom (375–600)*, Ljubljana.
- Micheletto, E. 2003, Materiali di età gota in Piemonte: un aggiornamento. – V: R. Fiorillo in P. Peduto (ur.), *Atti del I Congresso Nazionale di Archeologia Medievale*, Firenze, 697–704.
- Rutar, S. 1899, Rimska cesta »Aquileia – Siscia«. – *Izvestja muzejskega društva za Kranjsko*, letnik 9, zvezek 1, 27–35.
- Tratnik, V. in T. Fabec 2012, 72. Miren. – *Varstvo spomenikov* 48 – Poročila, 166–167.
- Tratnik, V., Fabec, T. in Š. Karo 2012, Poročilo o opravljenih arheoloških izkopavanjih na območju predvidene gradnje stanovanjske hiše Uršič: parcela št. 476/4, k. o. Miren. Neobjavljeno, hrani arhiv CPA ZVKDS.
- Türk, M. in J. Rupnik 2013, Končno poročilo o arheološki raziskavi. Arheološko dokumentiranje / raziskava ob gradnji Mirnu (arheološko območje Japnišče). Neobjavljeno, hrani arhiv ZVKDS.
- Procopius Caesariensis, *Pod Justinijanovim žezlom*; izbral, prevedel in spremne besede napisal Kajetan Gantar, Ljubljana, 196.
- Jordanes, *O izvoru in dejanjih Gotov (Getika)*; prevod, spremna beseda in opombe: Žiga Šmit, Ljubljana, 2006.

KATALOG PREDMETOV

GROB ŠT. 1

1. in 2. Pozlačeni srebrni ločni fibuli. Polkrožno oblikovana glava fibule s petimi roglji je okrašena z vrezanima spiralama. Osrednji del loka je rahlo dvignjen in okrašen s trikotniki v niello tehniki. Trapezasto oblikovana noga je okrašena z vrezi in se zaključuje s stilizirano živalsko glavico. Na vsaki strani noge je okroglo ležišče za okrasni kamen, ohranil se je le eden – gre za almandin, vrsto granata. Fibuli imata na hrbtni strani ostanke železne igle in bronast nosilec. Na igli druge fibule so ohranjeni ostanki tkanine, najverjetneje lana. D. 7,2 cm in 7,3 cm.

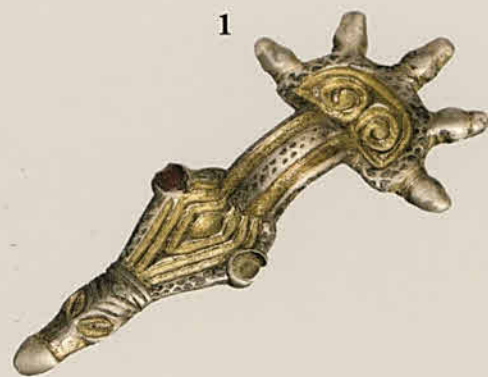
3. Svinčena pasna spona in srebrn žebliček, ki je bil pritrjen na pas. D. spona 3,9 cm; v. žeblička 0,5 cm.

4. Srebrn obroček. Pr. 1,8 cm.

5. Jantarni jagodi. Pr. 2,3 in 1,7 cm.

6. Poškodovan srebrn okov, verjetno del obuvala. Ohranjeni so odlomki zapognjene srebrne pločevine, ki ima rob okrašen z iztolčenimi pikami. Na okovu so tri luknjice za zakovico. Rekonstruirana d. 2,2 cm.

7. Okroglo, ploščato koščeno vretence. Na zunanjem obodu je okrašeno z vzporednimi vrezi. Pr. 3,2 cm.

GROB ŠT. 2

1. Srebrna pasna spona in srebrn žebliček, ki je bil pritrjen na pas. D. spona 3,2 cm; d. žeblička 0,5 cm.
2. Bronasta sponka za pas / jermen z ovalnim okovom, v katerega je bilo vstavljeno prozorno stekelce. Na predmetu so vidni sledovi pozlate. D. spona 1,5 cm; d. okova 1,5 cm.
3. Bronasta pinceta s trapezasto razširjenimi konci. Na prehodu v razširjen del krakov so štirje vzporedni vrezi. D. 6,8 cm.
4. Poškodovan železen nož z ostanki lesenega držaja. D. 8,5 in š. 1,6 cm.
5. Odlomek železnega predmeta. D. 3,9 cm.
6. Kresilni kamen. Vel. $2,4 \times 1,8$ cm.
7. Odlomki okova iz srebrne pločevine z zakovicama. Verjetno del obuvala. Okov je na robovih okrašen z nizom iztolčenih pik. D. 1,8 cm.

GROB ŠT. 5

1. Srebrna pasna spona. Na notranji strani obroča so ohranjeni ostanki tkanine – platna. D. 4,2 cm.

2. Odlomki ovalno uvitega srebrnega okova. Na obodu traku so ohranjeni trije manjši srebrni okovi, speti z zakovico. K istemu predmetu je sodil tudi bronast obroček z zanko. D. okova 27,5 cm; Pr. obročka 1,8 cm.

3. Železen nož. D. 12,8 cm.

4. Kresilni kamen. Vel. 2,6 × 2,4 cm.

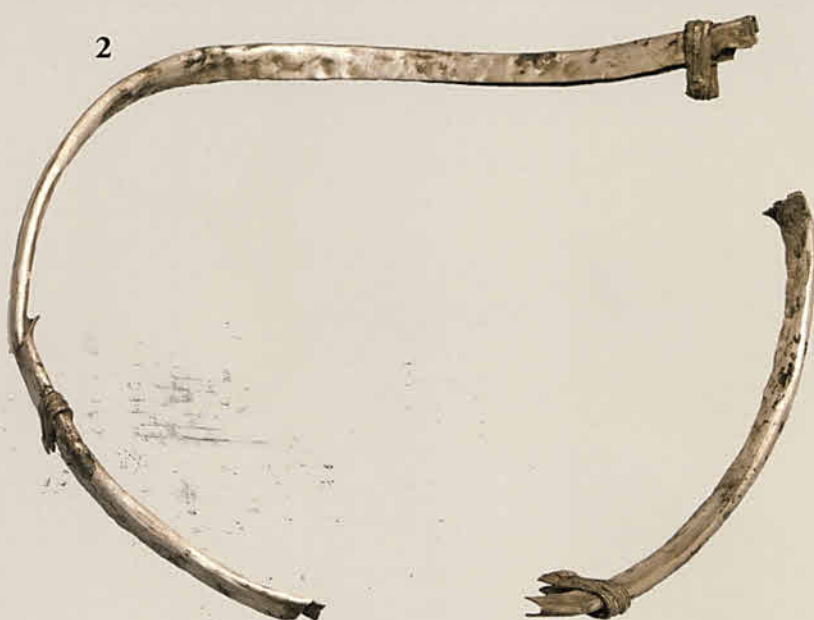
5. Odlomek bronaste pincete z obročkom. D. 3,4 cm.

1 (spredaj)

1 (zadaj)

GROB ŠT. 6

1. Železna pasna spona ledvičaste oblike. Zgornja površina in del trna sta okrašena z vzporednimi vrezi. Na hrbtni strani spona so ohranjena posamezna vlakna nedoločljive vrste tkanine. D. 5 cm.

2. Manjša železna pasna spona. Na obroču spona so ohranjena vlakna nedoločljive vrste tkanine. D. 3,1 cm.

3. Železen okov torbice s sponko. Zaključka na obeh straneh sta zavita nazaj, osrednji del z zaponko je poškodovan. D. 8,8 cm.

4. Železen nož. D. 10,8 cm.

5. Kresilni kamen. Vel. $2,7 \times 2,4$ cm.

6. Železno kresilo. Na predmetu so vidni ostanki organske snovi. D. 9,8 cm.

7. Železno šilo z zanko na zgornjem delu. D. 7,1 cm.

8. Odlomka železnih predmetov. D. 4,5 in 4,9 cm.

9. Glinen lonec z izvihanim ustjem in ravnim dnom, izdelan na lončarskem vretenu. V. 11,6 cm; pr. dna: 9,1 cm.

GROB ŠT. 7

1. Železna samostrelna fibula. D. 4,8 cm.
2. Poškodovana železna samostrelna fibula. Rek. d. 5,2 cm.
3. Železna pasna spona z obročem ovalne oblike. D. 5 cm.
4. Velika jantarna jagoda, velika jagoda iz modrikastega prozornega stekla, jagoda iz zelenkastega prozornega stekla, steklena jagoda temnomodre barve z rdečimi in belimi vložki ter drobna profilirana jagoda iz prozornega stekla. Pr. 2,6; 2,1; 1,2; 1,2; 0,7 cm.
5. Odlomek glinenega vretenca. V. 1,7 cm.
6. Poškodovan steklen kozarec z rahlo vbočenim dnom, brezbarvno steklo. Pr. ustja 5,7 cm; pr. dna 3,9 cm.

Uporabljene okrajšave v katalogu:

D. – dolžina; Š. – širina

V. – višina; Pr. – premer

Foto predmetov: K. Brešan, P. Šuc.

Risbe predmetov: T. Gerbec.

Predmeti so v razmerju 1:1, razen posode iz groba št. 6 (M 1:2).

